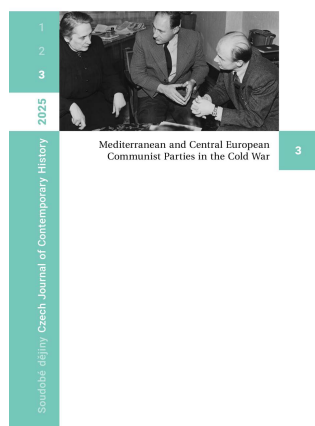

Citation style

Křestan, Jiří: Rezension über: Jaroslav Seifert, Dílo Jaroslava Seiferta. 15: Všecky krásy světa. Co všechno zavál sních. Dodatky, Praha: Akropolis, 2015, in: Soudobé dějiny, 2016, 3, S. 497-499, DOI: 10.15463/rec.1567285667

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

poloviny 60. let se staly rozhovory či anketní odpovědi, významné jsou pak zejména jeho veřejné projevy z let 1968–1970.

Jaroslav Seifert ve 30. letech recenzoval nová literární díla a provedení divadelních představení, nevyhýbal se ani referátům o vernisážích výstav či o realizaci pomníků (včetně těch neúspěšných či nenaplněných, jako byl pomník Bedřichu Smetanovi v Praze). Občas se objeví i příležitostné črty, inspirované přírodou, poetikou města nebo (pro Seiferta příznačně!) posláním matek. Společensky kritické motivy jsou spíše potlačeny, zazní občas v tónech lehkého sarkasmu či ironie, jako když Seifert vysvětluje, proč se moskevské děti nemohly účastnit v roce 1933 soutěže o nejkrásnější sovětské dítě a konkurovat dobře živeným růžolícím děvčátkům z venkova. Děti z Moskvy, poznamenané ještě útrapami občanské války a bídou velkoměsta, jsou „příliš vyhublé, nemocné, nečesané, zavšivené, strupaté“ („Moskevské děti, nežárlete!“, sv. 13, s. 19). Pokud Seifert komentuje aktuální politické dění, činí tak obvykle ve stručných glosách, jako když například uvítal volbu nového prezidenta Republiky československé Edvarda Beneše v roce 1935. Tehdy mimo jiné napsal: „Věci naší demokracie spočinuly v nejlepších rukou.“ („Symbol demokracie“, sv. 13, s. 300)

Nejproblematičtější součástí Seifertova díla jsou články publikované v roce 1942 v *Národní práci*. Byly podepsány jeho jménem či šifrou, kterou používal, ale básníkův autorský podíl je zde sporný (podobné články vycházely v té době ve zmíněných novinách také pod jmény novináře Josefa Trojana a literárního kritika Antonína Matěje Píši). Čteme je se zvláštním pocitem – Seifertovy typické motivy jsou promíšeny s dobovými frázemi, vyjadřujícími loajalitu protektorátní reprezentaci a vůdcům třetí říše, i s hrozbami vlastnímu náro-

du, že si svou zatvřelostí přivodí nepřízeň mocného německého národa. O těchto článcích se po roce 1945 většinou taktně mlčelo, ale po roce 1989 se stávají občas objektem hodnocení značně příkrého (naposledy v článku Moniky Hoření „Co ministr nepřipomněl“ v *Haló novinách* 24. září 2016, s. 5). S vynášením soudů bychom však měli být opatrní. Kontrapunkt k protektorátním článkům tvoří statě a společná prohlášení z 60. let a z období „normalizace“, kdy Seifert prokázal značnou míru osobní odvahy. Mezi společnými prohlášeními, která signoval, nalezneme například prohlášení „Dva tisíce slov“, „Manifest Klubu angažovaných nestraníků“ a posléze i „Prohlášení Charty 77“.

Tři svazky publicistiky Jaroslava Seiferta představují zásadní pramen k poznání básnickova díla. Lze je číst i jako dokumenty své doby, nesoucí v sobě její pečeti. S ediční přípravou jednotlivých svazků lze vyslovit spokojenost. Jsou vybaveny jmenným rejstříkem, ediční poznámkou, seznamem zkratek a obrazovou přílohou. Jistě si je opatří nejen specialisté v oboru historiografie a dějin literatury, ale i zájemci ze širší veřejnosti.

Jiří Křestan

SEIFERT, Jaroslav: *Všecky krásy světa. Co všechno zavál sních. Dodatky.* (Dílo Jaroslava Seiferta, sv. 15.) Ed. Marie Jirásková. Praha, Filip Tomáš – Akropolis 2015, 713 s., ISBN 978-80-7304-006-9.

„Ve středu 8. ledna 1919 kvečeru zabouchal u nás rozčilený Ivan Suk a už na prahu překotně oznamoval, že Šťastný provedl atentát na doktora Kramáře. (...) Ty dva výstřely z revolveru sestřelily naše romantické nápady politické jako fajfky na střelnici.“

A byli jsme rázem moudřejší a chytřejší, možno-li to tak označit. A rozhodně jsme z oblak spadli na zem a nic se nám při tom nárazu nestalo.“ (*Všecky krásy světa*, s. 304 a 306.) Čin zběhlého studenta Aloise Šťastného, jímž se snažil sprovodit ze světa neoblíbeného ministerského předsedu Karla Kramáře, nezbavil asi definitivně všech romantických iluzí ani Jaroslava Seiferta, ani jeho druhy z anarchistického Sdružení anacionálních studentů, kam atentátník docházel. Čím by ostatně byl básník beze snů a imaginace...?

Jen ještě dopovězme, že atentátník byl brzy na Kramářovu přímluvu omilostněn. To existoval ještě svět, v němž něco platily velkorysost, rytířské ctnosti a slušné vztahy mezi lidmi rozdílných názorů, chtělo by se říci. Když jednou v hovoru v kavárně pověděl básník František Halas žertem před levicově naladěnou společností přítomnému spisovateli Rudolfovi Medkovi, že je pro ně třídní nepřítel, ten se jen usmál a „odpověděl, že se diví, proč jen tři dny“ (s. 474). Smáli se jistě všichni. Po Medkově smrti na počátku protektorátu se s ním s dojetím loučil básník a socialista Josef Hora, do roku 1929 člen Komunistické strany Československa.

Některé příkopy se v paměti starých lidí jeví občas pochopitelně více zasypány, než možná byly v době jejich mládí a středního věku. Ponořit se do vzpomínkových textů básníka Jaroslava Seiferta nicméně je velkým dobrodružstvím. Přinášejí úchvatné, poetickým citem hýřící obrazy, v nichž se objevují lidé v často nečekaných situacích. Předložený svazek obsahuje na prvním místě memoáry *Všecky krásy světa*, které pro vydání v exilových nakladatelstvích v září 1981 (Sixty-Eight Publishers v Torontu a Index v Kolíně nad Rýnem) připravila editorka anotované publikace Marie Jirás-

ková. Kniha poté vyšla v Československu v cenzurované podobě v letech 1983 a 1985.

Vzpomínkové fejetony psal ale Seifert i jako mladý muž. V roce 1929 je upravil ke knižnímu vydání pod názvem *Hvězdy nad rajskou zahradou* (v řadě *Spisů Jaroslava Seiferta* nakladatelství Akropolis vyšly ve 12. svazku). Zachytit svědectví o minulosti a o lidech ve víru dějin považoval za svůj permanentní úkol a povinnost. Rozmnožoval své memoárové texty a podklady k nim shromažďoval prakticky až do konce života. Plánoval například napsat vzpomínku na Edvarda Beneše a na schůzky u něho po druhé světové válce, na počátku 80. let si naskicoval vzpomínku na filozofa Jana Patočku. Již o deset let dříve také připravil vzpomínkové texty, které měly doprovázet fotografie Prahy pořázené Oldřichem Rakovcem. Vzpomínky s názvem *Co všechno zavál snít*, doplněné na některých místech verši, mohly ovšem vyjít až v roce 1992. Text ve svých variantních podobách tvoří druhou část posledního svazku Seifertova díla.

Seifertovy memoárové texty byly k současnému vydání pečlivě edičně připraveny, čtenáři se dostává upozornění na různou podobu některých pasáží a na cenzurní zásahy, jakož i obsažných vysvětlujících poznámek. Že se přípravy publikace ujala Marie Jirásková, bylo přirozenou volbou nakladatele – editorka s těmito texty pracovala již v minulosti a byla k takovému úkolu nad jiné skvěle připravena. Kniha je vybavena jmenným rejstříkem, podrobnou ediční poznámkou a skromnou obrazovou přílohou (se dvěma chybně uvedenými odkazy na čísla stran). Objemný svazek zahrnuje soubor kritického vydání *Díla Jaroslava Seiferta*. Jde o vskutku velkolepý projekt nakladatelství Akropolis, v našich poměrech dozajista mimořádný, který si zasluhuje nejvyšší ocenění.

Seifertovy vzpomínkové texty jsou především cenné svou literární hodnotou, obsahují ovšem i řadu faktografických informací, které mohou být užitečné pro historiky a zájemce o soudobé dějiny. Procházejí jimi bratři Čapkové, František Halas, Vladimír Holan, Josef Hora, Jindřich Hořejší, František Hrubín, Jaromír John, Marie Majerová, S. K. Neumann, Vítězslav Nezval, A. M. Piša, F. X. Šalda, Karel Teige, Vladislav Vančura, Jan Zrzavý a mnozí další, Seifert se také vrací ke svým inspiracím Karlem Hynkem Máchou, Boženou Němcovou, Janem Nerudou či Jaroslavem Vrchlickým. Přál bych si, aby historiky inspirovala i elegantní řeč básníková, která je pravým hymnem rodné řeči. Úctu k blízkým, k umělcům například, vyjadřuje ne frázemi, které se tak snadno derou do pera, ale básnivými obrazy, nad jejichž úchvatnou hloubkou se tají dech. Připomeňme třeba, co si Jaroslav Seifert představoval, že se stane po úmrtí malíře Jana Zrzavého v jeho bytě pod Pražským hradem, tam hned u zámeckých schodů. „Vejde anděl. Vážně a důstojně. (...) V ateliéru zvedne anděl paletu s barvami ještě mokřými a vrátí se opět na pavlač. Pak se přesmykne přes zábradlí a s paletou, kterou ponese na konečcích prstů obou rukou, vznese se nad střechy domů, nad věže Hradu a zmizí v nedohlednu. A tam někde mezi hvězdami – což víme, kde jsou vlastně nebesa – položí ji pak k nohám Leonarda da Vinci.“ (s. 512 n.)

Jiří Křesťan

STEHLÍK, Michal: *Slovensko: Země probuzená, 1918–1938*. (První republika, sv. 1.) Praha, Academia 2015, 193 s., ISBN 978-80-200-2405-3.

Je známým faktem, že když je řeč o první Československé republice, vybavují se Čechům většinou její české reálie, události a osobnosti, zatímco ty slovenské zůstávají až na výjimky kdesi v pozadí. Zaplnit chybějící mezeru v našich znalostech a povědomí v tom směru se pokusil známý český historik Michal Stehlík. Jeho kniha o meziválečném Slovensku sleduje tehdejší politické, národnostní, hospodářské, sociální, kulturní a náboženské proměny východní poloviny společného státu. Autor věnuje pozornost dramatickým zvratům, významným událostem a důležitým osobnostem, jež v onom dvacetiletí utvářely podobu Slovenska a udávaly směr jeho budoucího vývoje. Kniha je výsledkem Stehlíkova dlouholetého profesního zájmu o Slovensko a do značné míry volným pokračováním jeho publikace *Češi a Slováci 1882–1914: Nezřetelnost společné cesty* (Praha, Togga 2009).

Kniha *Slovensko: Země probuzená, 1918–1938* je rozdělena do třinácti kapitol včetně úvodu a závěru, které doplňuje obrazová příloha, soupis literatury a jmenný rejstřík. Jádrem práce představují nejrozsáhlejší kapitoly třetí a čtvrtá, které tvoří téměř třetinu knihy a věnují se chronologicky politickým dějinám Slovenska v období první republiky. Autor klade důraz na politické mezníky, státoprávní poměry, politické stranictví a volební systém, vztah Čechů a Slováků a autonomistické snahy slovenského tábora. Značný prostor zabírají medailonky osobností slovenského politického života, které autor považuje za významné spolutvářce života země.

Publikace vychází především ze slovenské literatury, kterou Stehlík doplňuje